

ПРИРОДНЕ ПОНОВЛЕННЯ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ ШИШАЦЬКОЇ ПІЩАНОЇ АРЕНИ

Бондаренко Ю. А., аспірант¹,

Іванюк І. В., кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

i_ivanyuk@nubip.edu.ua

Інтенсивне лісокористування в Україні останніми десятиліттями зумовило до застосування переважно штучного методу лісовідновлення. Тому, серед шляхів відтворення лісових ресурсів (природного, штучного або комбінованого), тривалий час домінувало і продовжує переважати створення лісових культур. Штучно створені лісові насадження, певною мірою, втратили властиву природнім ценозам біологічну стійкість, що в свою чергу призвело до суттєвого погіршення їхнього стану та зниження ефективності виконання ними меліоративних, соціальних і ресурсних функцій. Це в свою чергу поставило гостро питання переорієнтації відтворення лісових ценозів на такі методи, що максимально враховують природу лісових екосистем. Одним із таких способів є збільшення частки природного поновлення в загальних обсягах лісовідновлення.

Основна мета заліснення пісків у різних куточках світу зводиться до покращення екологічної ситуації та зменшення пилових бур. Україна не є виключенням, заліснення пісків на півдні та сході країни є пріоритетними. Нетипові острівці на кшталт Шишацької піщаної арени, знаходяться і в інших регіонах держави. При доборі деревних видів для заліснення пісків в більшості випадків зупиняється на сосні звичайній. Вона має один із найбільших ареалів розповсюдження на території Європи і гнучку пристосувальну властивість до різних умов зростання.

Зважаючи на перспективи заліснення території і закріплення рухомих пісків Шишацької арени Миргородського надлісництва ДП «Ліси України» має колосальний досвід. Насадження сосни звичайної з віком будуть формувати достатній шар підстилки і в майбутньому якісні показники будуть збільшуватись пропорційно.

Саме шар наявного опаду на піщаних ґрунтах відіграє ключову роль для формування природного поновлення. Так в чистих насадженнях різного віку в умовах свіжих борів та суборів

¹ Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук І.В. Іванюк

спостерігається природне поновлення сосни звичайної. Нашими дослідженнями було встановлено, що кількість природного поновлення напряду залежить від віку насадження та товщини шару опаду та підстилки (табл., рис.). Вивчення природного поновлення проводились за загальноприйнятими у лісівництві методиками. Закладались пробні площадки площею 4 м² підраховувалась кількість природного поновлення та його висота.

Табл. Характеристика природного поновлення сосни звичайної в насадженнях Шишацької піщаної ари

Вік насадження, років	Товщина підстилки, см	Вік природного поновлення, років	Кількість природного поновлення, шт/4 м ²	Висота природного поновлення, см
38	1,7±0,4	1-3	2-4	4-18
46	2,4±0,5	1-4	2-5	5-19
61	2,8±0,7	2-9	3-12	8-121
74	3,8±0,7	5-11	12-31	40-217
82	4,2±0,6	4-12	8-18	28-165

а

б

Рис. Природне поновлення сосни звичайної в насадженнях: а – 46 роки; б – 74 роки.

При вивченні природного поновлення спостерігалось його розміщення у вікнах та прогалинах насаджень, де була достатня кількість світла і ґрунт прогрівався. Найбільш інтенсивний ріст та кількість природного поновлення було в 74-річному насадженні на незначному схилі (рис). За рахунок накопичення підстилки та природно створеного жолобу водозбору, рослини мали краще мінеральне та водне живлення.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025